

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Nemci na razpotju.

V parlamentu splošne in jednake volilne pravice vladajo Nemci. Čeravno so manjšina, vendar skoro brezpogojno poveljujejo. Združili so se namreč klerikalci in naprednjaki nemške narodnosti, da Slovane pritiskajo. Ta sloga pa je znotraj gnila in se že krha. Nemški klerikalci so namreč začeli kruto napadati svobodomiselne ideje, predvsem pa vseučilišča, ki jih smatrajo za največje svoje sovražnike. Začeli so zahrbtno agitirati proti svojim zaveznikom. Zato pa sloga ne more več dolgo trajati in tudi med Nemci bo zopet nastopil boj.

Nemški napredni voditelji se močno trudijo, da bi prepade, ki zijajo med njimi in klerikalci, vsaj na zunaj premostili, da bi mogli slogo zdržati. Zavedajo se namreč, da z neslogo pojde njihov železnični minister Deršata in da pade njihov naučni minister Marhet, ki jim prinašata velike narodne koristi. Vejo tudi, da zadobe Slovani večjo moč, če morejo včasih računati s cepljenjem nemških glasov. A ves trud je in bo zaman. Kajti klerikalci ščujejo in rujejo in tudi nemški svobodomiselni krogi se vedno glasneje oglašajo, da treba klerikalcem napovedati boj do skrajnosti. Zato je pričakovati med Nemci v kratkem razdora.

Za Nemce je to koristno s tega stališča, ker bodo ustavili prodirajoči klerikalizem, ki je povsod kakor rak ali divje meso na telesu narodovem. Rešili si bodo svojo prosveto. A izgubili bodo nekaj tiste nenaravne sile, ki jo sedaj razvijajo napram Slovanom ob jezikovni meji. Njihov naskok na našo slovansko zemljo ne bo mogel biti več tako močan, ker bodo imeli voditelji opraviti doma v boju s klerikalci, ne v delu za svoj lastni rod. Nemci namreč za ustanovitev potujčevalnih šol na slovenskih tleh trosijo stotisoče, medtem pa je nemški kmet neizobražen, nima nobenih kulturnih in izobraževalnih sredstev. Razdor med Nemci bo dobra korektura nemškega delovanja, ker jim ukazuje: da

pred lastnim pragom pometajo in ne silijo v naše zemlje.

Zdaj stoje nemški naprednjaki na razpotju: ali svojemu ljudstvu dobro in začeti na vsi črti neizprosen boj klerikalizmu, ali želeti zatiranje Slovanov in zanemariti svoje ljudstvo, ter ostati v objemu s klerikalci. Upati je, da zmaga zdravi razum tudi med Nemci. Tedaj pride za Slovane boljša doba.

Politične vesti.

Za železnico Štanjel-Razdrto-Postojna-Cerknica-Velike Lašče se je krepko oglasil v seji trgovske zbornice g. A. Ditrich. Njegova resolucija je bila soglasno sprejeta. Sprejet je bil tudi predlog ljubljanskega župana Ivana Hribarja, naj se dela za progo Vrhnika-Podlipa-Žiri-Hotederšica-Bukovje-Razdrto-Senožeče-Štanjel.

Ljubljanski Nemci so najbolj nesramni škodljivci in obrekovalci Slovencev. In vendar še marsikateri Notranjec, ko pride v Ljubljano, zaide v prodajalno kakega Nemca. Svoji k svojim!

Prepoved Sokolskega shoda. Hrvaški Sokoli so hoteli zborovati v Zadru. C. kr. vlada v Zadru pa je prepovedala shod, baje ker se boji nemirov. K shodu so se bili priglasili Sokoli iz Istre, Hrvaškega, Bosne, Hercegovine in Češkega.

V Tržiču teče nemčurjem voda v grlo. Zato so si zopet skušali pomagati z novimi častnimi občani. Imenovali so častnim občanom razne nemškutarje, med njimi odvetnika nekaterih notranjskih narodnjakov dr. Egerja, ki jim je obljubil, da bo v volitvah vselej prišel volit, da reši potapljajočo se zastavo tržiškega nemčurstva.

Na Goriškem postane deželni glavar zopet Pajer.

Nemški klerikalci so iz graške okolice nabrali 200 kmetov, jih oborožili s palicami ter jih napojili. Nato so jih gnali na vseučilišče, da bi jih kmetske

pesti ubranile nemških liberalnih buršev. Klerikalni hujskači so namreč hoteli s sabljami in v paradi nastopiti na vseučilišču. Nemški burši tega ne puste. Vnel se je pretep, pri katerem so zmagali burši, ker kmetov niso pustili na vseučilišče. Povsod je enako: nerazsodnega kmeta naščujejo, da se gre za vero in ga ženejo v ogenj in pretep. Kmet dobi batine in si nakoplje sovraštvo. Hujskači v črnih suknjah pa se za kmeta skrivajo, da obvarujejo svoja tolsta telesa. Tako oni gotovo le profitirajo: zgodi se jim nič, kmet pa trpi. Kdaj bo kmet spregledal, da ga le zlorablajo, pišejo zdaj Nemci. Vprašamo se: ali ni pri nas ravno tako?

Italijanska nestrpnost pri trgovskem sodišču v Trstu. Za trgovsko in pomorsko sodišče ima trgovska in obrtniška zbornica pravico predlagati sodnike oziroma prisednike-lajike iz trgovskega stanu. Imenovano sodišče je pri zadnji sestavi naprosilo trgovsko zbornico tržaško, naj predlaga take prisednike, ki so vešči tudi slovenskega jezika. Zbornica je to željo kratkomalo odklonila ter pokazala s tem svojo narodno nestrpnost. No, pomagano ji ne bo s tem dosti, ker sodišče ni vezano na zbornične predloge in slovenskim trgovcem v Trstu tudi ne škoduje, ako se njih prva stanovska organizacija upira priznati enakopravnost slovenske narodnosti. Slovenski trgovski živelj že po-

nosno dviga svojo glavo v Trstu in lahko trdimo, da je Trst naše največje trgovsko mesto.

Dopisi.

Z Notranjskega. Nov dopisnik se je pojavil v „Domoljubu“, doma v Št. Petru na Krasu. Ko bi se nam ne smilil mož, posegli bi globoko v njegovo minulo življenje in svet bi videl, da je dopisnik igral že vse politiške barve, bil nemškutar v zlatih Pirkarjevih časih, pozneje vnet zagovornik šulvereinske šole. Slednjič pa je našel tiho zavetje v hladnih krilih resnicoljubnega (?) „Domoljuba“. V 20. številu tega lista prav prostaško napada neko učiteljico, ki služi nekje na Notranjskem. Niti toliko takta in dostojnosti se ni naučil mož v dolgi vrsti let svojega življenja, da dostojen človek ne sega javno v listih v zasebno življenje, najmanj pa oni, ki hoče biti učitelj olike in lepega vedenja. Ne bom zavračal vseh neresnic, ki jih trdi novi dopisnik, ki hoče celo duhovit (?) biti, v dotični notici rečem le, da je v marsičem, kar predbaciva učiteljici, on sam provzročil in zakrivil, zdaj pa izvrača krivdo na njo. Ali je to honetno? Da priporoča učiteljica šolskim otrokom brati „Rdeči Prapor“ in „Slovenski Narod“ je pa tako abotna trditev, da jo more

Listek.

Mož petih let.

Sličica s kmetov z opazkami mestnega gospoda. Po Rossegerju.

Deževati je prenehalo, močan veter je otresal kapljice z dreves. Zvečer sem se šel sprehajati proti Gorjušam, kjer so še dve in tristoletne kmetske hišice. Napravljene so iz lesa in imajo trde stene, da zvone, dočim lesena hišica nekega letoviščarja iz prejšnjega desetletja že gnije. Tudi ta „vila“ bi rada napravila starodaven vtis, zato je prepleskana z rjavo barvo. Toda tista prava, od solnca in vremena rjava barva stoletnih kmetskih hišic to ni.

Gorjuške kmetske hišice imajo majhna okna, na katerih stoje rdeči nageljčki in so po eno nadstropje visoke. Strehe iz desk so še enkrat tako visoke in zelo strme kakor pri gotških cerkvah, vzdigujejo se skoro naravnost nad gospodarskim poslopji. Ko sem se sprehajal, v gledam na taki visoki strehi nekaj živega — rjavkasto bitje, ki se je plazilo počasi po vrhu strehe. Ni bila ne mačka, ne kaka druga žival, bilo je nekaj čudnega, premikalo se je naprej in potem zopet mirno čepelo. Ko sem prišel blizu, pa sem zapazil, da je bil otroček, ki je plezal. Petleten, plavolas in rdečeličen otrok, bos in golaglav, s sivo srajco in hlačkami na telesu. Z rokami se dobro držeč na lesu, se je premikal, kakor bi jahal naprej do konca strehe in potem spet nazaj. Pri tem je parkrat zaklical: „Gi, konjiček!“ Hiša je bila tedaj njegov konj.

Tako sem se bil vstrašil, da so se mi šibile noge. Kako je prišel otroček na to strašno streho? Ljudje so delali na polju in niso videli, da je otrok v taki nevarnosti. Hotel sem zaklicati: „Pazi! Pazi, da ne padeš!“ pa sem se ga bal prestrašiti s klicanjem in ga zmotiti. Jahal je še vedno na vrhu strehe tja in nazaj in klical s tankim zvonečim glaskom: „Gi, konjiček!“

Šel sem okoli hiše in v gledal na strani proti vrtu lestvo do spodnjega strešnega roba. Odtod dalje pa je ležala po strehi druga lestva do vrha, toda začela se ni prav na istem kraju, kjer je bila naslonjena spodnja, pač pa bolj na desno. Dospeti do nje, je mogoče le čez par strmih dil. Tukaj je moral fantiček čez.

Ko je bil deček sit jahanja na dilah, ki so ropotale, kadar je zapihal veter, ko je tudi poskusil, ali stoji količek na koncu strehe trdno, je vzdignil nožico čez vrh strehe in začel plezati nizdol po lestvi s hrptom obrnjenim proti strehi. Za hip je postal, ker je bila lestva gladka, da mu ne bi spodrsnilo. Napravljaj je stopinje tako premišljeno, da sem še jaz postal zaupen. Ko je plezal dol, je štel: „ana, dve, tli, stili, sest, vosem, dvanajst“. Ko bi bil tudi na lestvici tako skakal kakor s številkami, bi bilo pač po njem. Končno je prišel do spodnjega strešnega roba. Tukaj pa je začel z nožicami mahati čez rob v ozračje iz samega veselja. Z ročicami se je držal na lestvi. Spodaj sem zaječal same groze. Takrat me je zapazil. Nožice so se mu vstavile, vtihnili je in gledal name. Zaklical sem mu, naj le tako sedi. Poskusil sem pripraviti spodnjo lestvo tako, da bi stala

zapisati le tak pedagog, kakoršen služi „nekje na Notranjskem.“ Popolnoma prav pa ji damo, in njena dolžnost je, da prepoveduje otrokom zavijati učne knjige v „Domoljuba“, kjer mrgoli v vsaki številki napadov na šolo in učiteljstvo. To naj bero učenci? Ali se ne vidi novemu dopisniku, da je to kvarljivo dobri vzgoji šolske dece? Ker novega dopisnika razburkani valovi politiškega življenja mečejo iz te v ono stranko in obratno, obračujoč plašč po vetru, se pač ne čudimo, da ne more pojmiti trdnega in stanovitnega prepričanja dotične učiteljice. Njeno politiško prepričanje pa vendar ne sega tako daleč, da bi „iz dna svoje duše sovražila“ kolegino, ki je Marijin otrok. To je okus in stvar one učiteljice. Pritrdimo pa dopisniku, da klerikalni učiteljici v resnici ne bo niti škodovalo niti koristilo, če jo napredna učiteljica sovraži ali ne. Dopisnik trdi, da pošilja učiteljica stare gospode učitelje v pokoj. Temu oporekamo. Nikogar še ni poslala v pokoj, pač pa je že mnogokrat iz kolegijalnosti zagovarjala nekega gosp. nadučitelja, ki mu vse prebivalstvo njegovega šolskega okoliša želi zasluženi pokoj, ker je prepričano, da je on velika zapreka razvoju in napredku šolstva v dotičnem kraju.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: Milko pl. Garzarolli 2 K, ki jih je daroval g. Ludovik Špilar za lepo deklamacijo, br. Maks Šeber izročil 5 K, ki jih je daroval g. Štefan Štekar, trgovec in posestnik v Ajdovščini, g. Ivan Inocente nabral na izletu v gozd dne 16. t. m. o priliki godovanja 5 K ter 1 K, ki jo je daroval g. Fatur na Rakeku. Vsem srčna hvala! Živeli! Na zdar!

80 gojenk čipkarske šole iz Idrije je obiskalo dne 21. t. m. postojnsko jamo ter so ložirale v „Tihi dolini“, v gostilni g. Jos. Paternosta.

Korna šola s 40 častniki in 60 vojaki je došla dne 21. t. m. v Postojno, kjer se je mudila dva dni. Med drugim so si častniki in moštvo ogledali postojnsko jamo, ki jim je nad vse ugajala.

Opozarjamo na nedeljski popoldanski pešizlet, ki ga priredi postojnski Sokol v Hruševje. Odhod je točno ob 1. uri iz telovadnice. Bratje Sokoli se pozivljajo, da se polnoštevilno udeležite tega izleta! Na zdar! Odbor.

Postojnski turisti, člani slov. plan. društva v Ljubljani, priredijo v nedeljo izlet na širokopleči Nanos. Prijatelji hribolastva dobro došli. Vračujoč se iz Na-

prav pod otrokom. Ko je otrok spoznal mojo namero, jo je hitro odkuril, splezal nazaj kvišku na vrh strehe spretno kakor mačka.

Nisem si vedel več svetovati in hotel poklicati ljudi od travnika sem. Pri vratih je stal natlačen koš z zeleno travo, tega sem privlekel semkaj in ga izpraznil na kamnih pod kapom, misleč, da bo otročiček gotovo tjakaj padel. Otrok je čepel na vrhu in opazoval nezaupno moje početje. Potem je obrnil okroglo svetlo glavico proti nasprotni strani strehe, kjer ni bilo lestve. Zdelo se mi je, da hoče tam poskusiti, da bi prišel dol.

Od travnika sem pa je takrat prišel stari kmet in mi dejal:

„Kaj pa delate? Fant se boji!“

„Za Boga svetega, otrok je v največji nevarnosti. Kako ga morete pustiti tja gor!“

„Ojej!“ se je smejal starec. „To bi bilo lepo! Kdaj naj se pa uči človek plezati kot za časa, ko je gibčen in majhen?“

„Ubogi otrok!“ sem dejal, „kako more spoznati nevarnost in biti dovolj previden!“

„Paglavca bi morali videti šele na češnjah. Do zadnjega vršička pride, od veje do veje skače kot ptički. Ta vam vjame veverico s smreke. In na tej strehi, kjer se ne more zlomiti prav nič!“

„No saj ste sami dejali, da se boji!“

„Seveda se boji. Ker stoji tuj človek ob lestvi, ki ne gre stran!“

„Kaj ali mislite, da bi se mene bal?“

„Da koga naj se pa boji drugega? K nam pride malo tujcev, zato je boječ.“

Kmet je poskusil, ali stoji lestva dobro in zaklical: Jožek, jaz sem tukaj, jaz, stari ata!“

„Tujec“ pa je šel na klop pod lipo, da bi ga Jožek s strehe ne videl.

In tam sem se nečesa spomnil. Tako daleč sem torej prišel — kot kmetski sin. Ali nisem sam na vrhovih domačih streh kukal v vrabčja gnezda? Ali si nisem poiskal sam z visokih mecesnov rdečkasti cvet. In zdaj sem nervozen kakor pestunja, če pleza čvrst deček po strehi?

Tako daleč sem torej prišel po 35 letih pri čepanju ob pisalni mizi. In različne mestne matere šele, ki od strahu vpijejo, če pleza otrok na stol ali če se guglje na dili. „Prosim te lepo, ostani dol, boš padel!“ „Prosim te, igray se mirno s kamni in ne skakaj, da si ne zlomiš roke ali noge!“ „Prosim te, odloži nož, lahko se vrežeš!“ „Prosim vas, ne tepite se otroci, si boste iztaknili oči!“ „Obleci suknjo, da se ne prehladiš, veterno je!“ „S toplo ruto si ovij vrat, da ne dobiš nahoda!“ „Korlček! Mokre noge imaš! Obuj si druge nogavice!“ „Moj Bog, otroci, ne tecite tako hitro, da ne dobite pljučnice!“ Tako govore matere ves dan. Po željah mestnih mater bi morali otroci čepeti ves dan v kotu, sprehajati bi se smeli le pri toplini 18 stopinj prav mirno in dostojno. Poredni otročiči pa ne ubogajo. Ubogajo drugi materi, materi naravi. Gibati se hočejo, vse poskusiti in se tako pripraviti za veliki boj, ki jim ne ostane prihranjen. Vendarle se posreči vednemu

nosa, se ustavijo v Hruševju, kamor priredi ta dan Sokol izlet.

Tukajšnja Marijina devica J. F. je bila pred tukajšnim okrajnim sodiščem obsojena radi razširjanja lažljivih izmišljotin o g. Šeber-ju v dva dni zapora. To je sad katoliškega izobraževalnega društva.

Iz šolske službe. Učiteljica na Erzelju nad Vipavo gđc. Julija Kalin je vsled lastne prošnje premeščena v Vreme.

Vinska kupčija na Vipavskem postala je poslednji čas živahnejša. Odprodalo se je precej vina. Cena je sedaj 12 do 15 gld. hektoliter. Mnogo dobrega vina je na prodaj še vzlasti na Erzelju, Planini in Podragi, na katere vasi posebno opozarjamo notranjske vinske kupce in krčmarje.

Močno žilo premoga so odkrili v svetokrižki občini na Vipavskem. Premog kaže biti zelo dober, kakor se sodi po vzorcu.

Smrkavost konj se je zasledila pri konjih Štefana Hriba, mesarja in gostilničarja v Vipavi. Te dni so mu ustrelili dva konja.

Kraševci so volili za seno, Vipavci pa za vero, tako se je odrezal stari možak Štefe na Slapu nasproti klerikalcu, ki mu je tožil, da nima svoji kravi dati kaj jesti. Štefe pravi: „daj svoji kravi vero jesti,

kakor dajo Kraševci seno, ki jim ga je preskrbel državni poslanec Štrekelj“.

Letina za krmo in osobito za sadje in trto na Vipavskem. Piše se nam: Prva detelja se je prav dobro obnesla; nakosilo se je prav obilo dobre krme. — Sadno drevje je odcvetelo ob najlepšem vremenu in radi tega se je nadejati obilo sadja; le prvih črešenj, katere so vže dozorele, bode letos malo, ker so jih mnogo uničile gosenice. Splošno je letos obilo škodljivih mrčesov. — Vinska trta je zdrava ter cvete sedaj ob najlepšem vremenu. — Trije „ledeničarji“ in tudi mrzla Sofija so nam letos prizanesli, imeli smo sicer silno vetrovne, a lepe gorke dneve. — Vročina je letos zgodaj nastopila in radi tega nastopila je vže suša za poljske pridelke.

Lovi vseh vipavskih občin se bodo za prihodnjo dobo petih let oddali potom javne dražbe najvišjim ponudnikom v najem dne 27. t. m. v šolskem poslopju v Vipavi.

Iz Zagorja. Organizacija naših fantov „Domoljubčku“ kar spati ne da, ker vedno jim oponaša in očita nekaj, kar ni res! V predzadnji številki pa kliče vsem starišem celega postojnskega glavarstva „pozor“ ter jih svari pred strašnimi ljudmi: „učitelji“, češ, ti vse delajo! Da, le bojte se, „Domoljubci“, to je delo-

nadziranju mnogih staršev zdravega otroka tako pomehkužiti, da ni ničesar več zmožen. Sistematično podkopujemo meščani svoj rod. Mestna mati bi bila omedlela, če bi bila videla Jožka, tudi jaz bi bil preje kmalu omedlel in iz tega dejstva sklepam, kako sem se že spremenil. Ali ni več kapljice stare krvi v mojih žilah? Ali sem jih že vse pozabil, te svoje male vesele tovariše, ki so se podajali tako dolgo v nevarnost, da so postali veliki in močni. Po divjem bistrem potoku smo hodili, da bi lovili postrvi, in raki so nas ščipali v prste. Skakali smo na bike, jezdili po deblih pred žago. Toplino smo se, da smo padali na tla in so telebala trupla na kamen. Mraz in vročino, lakoto in žejo, vse smo pretrpeli brez tožba in besed. Če smo bili kaj bolni, pa so nam skuhali vroč čaj. Zgodilo se je sicer, da je kdo zaradi prehlajenja umrl, toda redko. Zato smo pa ostali bili kot iz jekla. Tako se vzredi močno ljudstvo. Na trdem kamnu postane človek močan, v mehkem perju človek oslabi.

Tako sem premišljeval pod lipo, dokler me ni vzbudilo zvonjenje kravjih zvoncev. Vgledal sem čredo: krave, vole, teleta in bike. Živali so skakale druga na drugo in so se bodle. Mukale so in brcale z nogami. Sredi črede pa je stopicala bosa 7 letna deklica, ki je gnala živali dalje, jim prišla skoro pod noge in jih vendar vodila.

Tak vol ceni otroka skoro ravno tako kot 30 letnega moža in se da od njega voditi, da otroku niti na misel ne pride, da bi ga mogla pomandrat napol divja čreda.

Počasi so ljudje prenehali delati in prišli do hiše. Mala, vedno pridna kmetica pa je rekla svojemu možu. „Pri jezu bi pa vendar že lahko odstranili dolgi drog, ker Jožek že zopet skače po njem! Lahko pade v vodo....“

„Potem bo pa tepen“, je odgovoril stari.

„Koliko jih pa imate?“ sem vprašal kmeta, zakaj vedno več otrok je bilo videti pri hiši. Večji in manjši. Vsi so polni življenja in podjetnosti skakali in plezali.

„Deset jih je,“ je povedal stari.

„Eden je umrl,“ je pristavila mati.

Vprašal sem, kako je umrl. Povedali so mi, da se je sankal s hriba dol, da ni mogel vzdržati sank in da je zato nesrečno padel podnje in se ubil.

Torej eden je bil umrl — eden sam — in od desetih mestnih otrok jih umrje najmanj ena tretjina, ostali so slabiči!

Šel sem dalje. Na travniku pri potoku pa je skočil iz vode Jožek moker kot miš. Izognil se mi je v velikem krogu, pa ni šel proti hiši, ampak naravnost v seno, kjer se bo sušil, ker doma bi bil tepen. Na drogu plezati sme, v vodo pasti je prepovedano. Pogledal sem v potok in bilo me je strah. Kako spreten je vendar tak deček — tak petleten mož, da je tako hitro skočil iz vode!

Tacega bi že lahko poslali na vrh Štefanovega stolpa gledat, ali pridejo Turki, ali pa kot potapljalca v morje. Ne boji se ne volov, ne morskih pošasti, boji se samo — tujcev.

vanje „Kmečke stranke“, mi ne kričimo, delamo na tihem! Naši fantje si ne store nič iz tega, smejijo se prezirljivo ter gredo svojo pot, ki so si jo načrtali v začetku. — V kratkem vprizore zopet gled. predstavo.

„Izobraževalnemu društvu“ v Senožečah je podaril povodom svoje poroke gospod Hinko Suša, posestnik v Senožečah mesto običajne „fantovščine“ znatni znesek 50 K, za kar se mu tukaj izreče najpri- srčnejša zahvala. Odbor.

Zastrupljenje po mrtvem teletu v mate- rinem telesu. Ta čuden slučaj se je zgodil na Juršičah pri Knežaku. Neka krava je že 23 dni nosila tele čez čas. Gospodar je poklical soseda Kalistra (p. d. Fakiča), ki je skušal mrtvo tele iz telesa potegniti; to se mu ni posrečilo, radi tega so poklicali znanega J. Smrdela (p. d. Volkovca) iz Trnja pri Št. Petru, ki je v enakih slučajih prva pomoč. Oba, Fakič in Smrdel sta se ob kosteh mrtvega teleta ranila na desnih rokah, pri čemur se jima je kri zastrupila. Roki sta začeli otekati in oba sta šla v bolnišnico v Ljubljano. Smrdel, ki je šel preje, se je po operaciji že vrnil domov z obvezano roko; Fakič se je zapoznil in je še v bolniš- nici ter se ne ve, ali ga bodejo mogli rešiti, baje da je že mrtev.

Iz Kilovč. Pri nas že štiri leta ni maše na dan tukajšnjega patrona, in sicer zato ne, ker smo plesali. Tudi zadnjo nedeljo ni bilo maše, a mi smo se navzlic temu sukali ob glasih vesele godbe.

Čitalnica v Starem trgu priredi v nedeljo 24. maja t. l. popoldne ob 1. uri majnikov izlet v Begunje pri Cerknici k g. Stergulcu, kjer bode sviral tudi godbeni sekstet. — V slučaju neugodnega vremena se vrši izlet dne 31. maja. — Gostje dobro došli!

Iz Trnovega prihajajo zadnji čas obupani dopisi zoper našo kmetisko stranko in njene somišljenike vedno bolj pogosto. Laž in prismojene osebnosti se cedijo po teh iz znane roke pisanih dopisih. Mi smo napram tem ljudem preprizanesljivi in nočemo priobčevati dopisov, ki imajo ost proti osebam, ker nočemo v naš stvarni boj zanesti osebnosti. Toliko pa rečemo znani trnovski klerikalni družbi: Našega potrpljenja in usmiljenja bo v kratkem konec. Prijeli Vas bomo nekje, da bo enkrat za vselej mir. Le preberite si § 486 kazenskega zakona od vseh strani in primerjajte ga z neko organizacijo.

Prešernova gora. V čast nesmrtnemu pesniku Francetu Prešernu nameravajo prekrstiti Šmarjetno goro pri Kranju v „Prešernovo goro“. Tako bi se trajno počastil Prešeren, čigar zemeljski ostanki počivajo v Kranju.

Imena novih tržiških častnih občanov so: Držata, Auersperg, Eger, Ambrožič, Gartenauer, Vastjan, Zelenka, Šifrar, Gasner, Mar, Bok, Pirc, Belar in Rožnik. Zadnja dva sta v sramoto svojih dobrih slovenskih roditeljev odpadnika — fej! Kaj je neki storila ta gospoda za Tržič?

Prosveta.

Za družbo sv. Cirila in Metoda so nabrale na predlog gosp. Dr. Mirka Trillerja iz Radovljice gospodična Milena Flisova iz Škofje Loke in Slava Lavrenčičeva iz Šiške ter gospa Zora Lampretova iz Kranja 40 K ob otvoritvi grand-hotela „Triglav v Bo- hinjski Bistrici. — Nabiralnik in cena za prodane prve Polakove razglednice sta dala 46 K; skupaj toraj 86 K. Prosimo že tako blagonosnih, vspešnih otvoritev za slovenstvo! Hvala nabiralkam in darovalcem!

Družba sv. Cirila in Metoda naznanja tem potom, da se nahaja po širni domovini še mnogo nabi- ralnikov novih, vzlasti pa starih, ki niso poslali še no- benih prispevkov. Nekateri stari nabiralniki vrše svoje delo vže več let; ti imajo gotovo vže cele kapitale! Nekateri novi nam pa tudi že niso poslali dva ali tri mesece ničesar. Prosimo uljudno, odprite jih in pošljite nam nabrane zneske.

Družba sv. Cirila in Metoda nam naznanja, da so naročile sledeče tvrdke računske listke: Hotel Tomšič, Il. Bistrica in Matilda Škerlj, gostilničarka, Tomaj na Krasu.

Narodno gospodarstvo.

Poljedelsko ministrstvo poroča o stanju setev v Avstriji sledeče: Stanje ozimine je v mnogih krajih zelo dobro. Gorko vreme je poživilo in pokrepčalo ozimino, pričakovati je torej najboljše. Samo iz neka- terih krajev srednje Češke, Moravskega, Gor. in Dolnj. Avstrijskega ter iz zahodne Šlezije in vzhodne Gališke so poročila manj ugodna. Ječmen in oves sta dobro ka- lila, rž je nekoliko koncem aprila trpela.

Jajca. Na Dunaju so cene jajc že delj časa iste. 1440 jajc v zabitkih stane krog 75 K. V Berlinu so cene nekoliko padle. Tudi v Parizu ni popraševanje po jajcih veliko, dovoz znaša tod po 7904 zabitkov.

Stanje setev na Ogrskem. Ogrsko poljedeljsko ministrstvo poroča: Dež je kaj ugodno vplival na vse vrste žita. Po nekaterih krajih je bilo toliko dežja, da se je bati, da bi žito poleglo. V drugih krajih je pa še premalo deževalo. Iz nekaterih ogrskih krajev se je sporočilo, da je padla toča. V obče na Ogrskem ni pričakovati mnogo žita.

Izvoz cementa. Iz Trsta poročajo, da so se združili dalmatinski in italjanski kapitalisti za izva- žanje cementa. Glavnica znaša 1 milijon kron.

Govedo kot vprežna živina. Mnogi kmetovalci so ponosni, če imajo po enega ali dva konja. Vendar je treba pomisliti, da konji razmeroma precej stanejo, ker nimajo dovolj dela. Drugače je seveda, če kmeto- valec s konji posebej zasluži s prevažanjem ali z rejo. Kjer jih pa kmet ne vporablja tako, je bolje, da ima vola, ali da si pomaga s kravami pri poljedelstvu. Zmerno delo na prostem kravam nikakor ne škoduje. Mleka ne izgube, bolezni na nogah se ne pojavljajo

tako pogosto. Brejim kravam lahko delo tudi ne škoduje, nasprotno jim celo koristi in je bolje zanje, kakor če vedno stoje v hlevu. Razen krav in volov, naj se tudi plemenski biki vporabljajo kot vprežna živina. Biki, ki delajo na polju, niso hudobni in ostanejo delj časa uporabni kot plemenska žival.

Komu naj plačamo. Najboljše je plačati gospodarju samemu. Če je ta v drugem kraju, je najboljše, da se pošlje denar po pošti. Neznane potniku izročiti denar, je skrajno neprevidno. Marsikdo je moral tako neprevidnost že drago plačati. Recepte in saldirane račune je treba shraniti.

Če hočeš dolgo živeti, jej med. Jejmo mnogo medu in ohranili si bomo zdravje. Čisti med je nenavadno zdrava hrana. Med ne rabi za prebavo ne žlez, ne močnega zdravega želodca, njegove naravne lastnosti so take, da prehaja v kri in nam daje zdravje in življenje. Zato naj bi bil v vseh rodbinah med kot hrana vdomačen. Na kruh namazan nam kaj dobro prija. Posebno dobro je zavžiti med zjutraj, med priporočamo posebno starim osebam. Tudi žene, ki trpe na zaprtju, naj bi jedle med. Med je zdravilo, ki slabotnim vsekdar le prija in nikdar ne škoduje. Z medom sladimo lahko mleko in druge pijače.

Tečaj za pridelovanje krme na Grmu. V nedeljo dne 31. maja t. l. priredi vodstvo kmetijske šole na Grmu tečaj za pridelovanje krme, katerega se lahko udeleži vsak kranjski kmetovalec. Program tega tečaja je naslednji. Dopoldne od 9. do 11. Pridelovanje deteljnih mešanic za dvoletno in večletno košnjo. Ogled deteljnih mešanic na šolskih njivah in v poskuševališču. Popoldne od 2. do 4. Naprava novih travnikov. Praktično razkazovanje najbolj važnih trav. Sestava travniških zmesi. Ogled šolskih travnikov, naravnih in umetnih (nasejanih) in travniških zmesi v poskuševališču. Ker je s tem tečajem dana najugodnejša prilika za ogled šolskih deteljišč in travnikov, kakor tudi za spoznavanje raznih detelj in trav in njih vrednosti za mešanice, vabimo naše gospodarje, da se mnogoštevilno udeležijo tega tečaja.

Prehod od zelene na suho krmo. Težko pričakovani čas je tu: „suho leto“ za živino je minulo. Prenagli prehod od suhe krme na zeleno pa lahko povzroči kmetovalcu precejšnjo škodo. Razne bolezni, posebno take v prebavilih nastopijo. Kdor se hoče obvarovati škode, mora biti pri krmljenju previden, četudi je prehranjevanje z zeleno travo in deteljo najnaravnejše in najbolj zdravo. Da v začetku prebujna zelena hrana ne škoduje, je treba dati živini rezanico iz slame od ovsa, rži ali ječmena skupaj z zeleno travo. Če zrežemo zeleno krmo, pridobimo tudi na tem, ker živina tudi stebila lažje prebavi in ne odvrže. Kolikor delj časa pokladamo zeleno krmo, tem manj dodamo suhe rezanice. Soli lahko dodamo krmi, toda manj kot pozimi. Seno in zeleno travo mešati, ni zdravo, najboljše je mešati zeleno krmo le s slamo.

Glicerin. Malemu otroku včasih zaradi potu ali nesnage zboli koža. Da se to prepreči, ker zelo boli, je treba mazati otroka z glicerinom. Za par krajcerjev glicerina zadostuje za mesec dni. V stekleničico z glicerinom se vtakne čisto kurje pero in se potem maže otroka vsak dan v dimljah in pod pazduho. Le pri nevednih materah, ki ne poznajo glicerina in pri nečednih materah, ki ne kopljejo otroka, se pojavlja bolezen na koži.

Božjast. Božjastnega človeka prinesi v sobo in mu dobro podloži, da se ne poškoduje. Božjastnega oblivati v napadu z mrzlo vodo ali mu zravhati sključene ude (kar je v navadi posebno, če sključil bolnik palca na rokah) je neumestno. Pomisliti je treba, da izvira božjast iz bolnih možganov, ne pa iz udov. Kedar se možgani pomirijo, preneha božjast.

Pestovanje. Ne pestuj premajhnega otroka, da se mu ne skrivi hrbtenica! Ne pestovaj otroka vedno le na eni roki, da se ne zvrže hrbtenica na eno stran! Boljše je pestovati majhnega otroka delj, kot ga pre zgodaj siliti hoditi. Tekavnice, v katerih se otroci uče hoditi, povzročajo, da dobe otroci krive noge.

Uši na listju, ki se sedaj hitro razmnožujejo, škodujejo posebno mladikam. Uničujemo jih, če jih potresamo s tobačnim prahom, škropimo s tobačnim lugom ali z milnico.

Delo na vrtu meseca maja. V drugi polovici meseca maja lahko sejemo brez skrbi rastline, ki so občutljive proti mrazu. Fižol, kumare, buče, paradižnice se vsade ali presade na prosto, če imamo že mlade rastlinice v gnojaku. Mnogo dela se že sedaj dobi na vrtu. Gredice je treba opleti, okopavati ter ob suhem vremenu zalivati nežnim rastlinam. Ěndividijska in vohrovt, ki je določen za zimo, se sedaj vseje. Zalivanje z gnojnico zelo pospešuje rast zelenjave, posebno če so tla mokra.

Po svetu.

Knez Filip Ajlenburg, mož, ki je bil nekdanji nemškemu cesarju Viljemu najbližji prijatelj in svetovalec, je aretovan. Ker je bolan, so ga dali v bolnišnico. Knez je lani prisegel, da ni občeval z moškimi. Obsojen je bil tedaj njegov tožitelj Harden. Zdaj pa nastopajo priče, s katerimi je imel knez nenaravno razmerje.

Med otroki. V Pešti se je zaljubil mladi Geza Abonek v 10 letno hčerko rodbine, ki je stanovala v isti hiši. Mala deklica mu ni vračala „ljubezni.“ Zato se je z revolverjem svojega očeta ustrelil. S 4 krogli v prsih so ga prepeljali v smrtnih težavah v bolnišnico.

Cesar. Če tudi je cesar v 78. letu, jaše še vedno tako dobro in neprisiljeno kot v mladih letih. 14. maja je letos prvič jahal z grofom Kinskim, ki je dvorni polkovnik. Cesar se je med ježo menil z grofom in večkrat spodbodel konja.

Toča. 17. maja je v Galiciji na nekaterih krajih padala toča. Škode je za več stotisoč kron.

Kuga v Aziji. Kakor poročajo časopisi, so v Bagdadu štiri osebe zbolele najbrže za kugo, od teh je ena umrla.

Petrolej. Po enoletnem kopanju so prevrtali v Aninem rovu v Tustanovicah v globini 1090 m do vira, ki daje 30 vagonov petroleja na dan. Vendar ne bo zaradi tega dejstva cena petroleja padla, ker ima dotična družba dovolj rezervarjev za shranitev surovega petroleja.

V pijanosti. V Draždanih so našli ruskega visokošolca Čelevskega v njegovem stanovanju mrtvega. Policijska in državnopravdniška preiskava sta dognali, da ga je nekdo drugi vstrelil v pljuča. V odprtem predalu pisalne mize pred dijakom je ležal še nabit revolver. Prijeli so nekega posestnika in dijaka, ki sta še prejšnjo noč po gostilnah pila z umorjenim in ga pijanega privedla domu. Oba trdita, da sta nedolžna, da se je Čelevski gotovo sam vsmrtil; sicer sta bila pa tako pijana, da se ničesar ne spomnita več.

Oče vstrelil sina in sebe. Major Bauer v Baden Badnu se je sprl s svojim 23letnim sinom, ki se je bil zaročil s hčerjo nekega železničarja. Odtegnil mu je svojo podporo. Sin, ki je 23 let star, je očeta opominjal zaradi podpore po odvetniku, nakar ga je oče poklical k sebi. Ker major ni mogel pregovoriti sina, naj se odpove nevesti, je vzel revolver in trikrat vstrelil vanj. Mislil je, da je sina umoril in je potem pomeril še nase ter se vsmrtil. Sin pa je zbežal, četudi nevarno ranjen v bolnišnico.

Grobovi tulijo. Meseca aprila so umrli za jetiko na svojih domovih na Štajerskem trije nadepolni slovenski mladeniči, visokošolci. Vsi trije so bili nekaj časa v mariborskem semenišču in so najbrže tod zboleli. Stariši, ki imajo otroke po šolah, se morajo pobrigati za stanovanja in hrano svojih otrok, ker so mlada leta najbolj nevarna. Pomanjkanje hrane in dobrega zraka najbolj škodujeta mlademu telesu.

Vseslovanski shod v Peterburgu. Poslanci Hribar, Kramar, in dr. Hlibovický so se odpeljali za teden dni na Rusko, kjer se vrše priprave za vseslovanski shod.

Kupčija z dekleti. Mohamedanci se mnogokje pečajo s kupčijo z dekleti. Pred kratkim se je vršil v Saratovem semenj. Zaradi uboštva so prodali tam 150—200 mladih deklic od 13—17 let Turkmenom. Ti jih prodajo naprej v Taškend in Samarkand. Da se ti trgovci z živim mesom izognejo ruskim zakonom, se trgovci z deklicami oženijo in zanje plačajo neki „nevestin dar“ (kalim). Ta kalim pa je v resnici kupnina, kajti mož ženo potem že spravi v denar.

Mož svoje pastorko. Norimberški trgovec se je po smrti svoje žene v Ameriki poročil s svojo pastorko. Pozneje se je preselil na Nemško. Tukaj so ju naznanili sodišču. Obsojena sta, ker sta oba že stara, le na en dan ječe.

Očim in pastorka. Čevljar Viktor Rytka je pred sodnijsko obravnavo vlil svoji pastorki vitrijola

v obraz. Zgrudila se je težko ranjena. Rytka je trdil, da mu je vkradla denar, da bi z ljubimcem zbežala, dekleta pa pravi, da jo je hotel očim zapeljati.

Stroga kazen. 13letni šolar Avgust Pavknin na Pruskem je bral o požaru neke šole v Ameriki. Prinesel je v šolo slame in hotel napraviti ogenj. Obsodili so ga na enoletno ječo.

Pomiloščenje. Učiteljica klavirja Hermina Proš je pomagala svojemu bratu — morilcu — da je zbežal. Če bi bila le morilcu pomagala bežati, bi je ne mogel nihče zapreti, ne obsoditi. Ljubeznivi bratec pa ni bil le morilec, ampak tudi vojak — ker je bežal, deserter. Zato ker je Hermina Proš pomagala pri dezertiranju, je bila obsojena na teden dni zavora in 200 K globe v vojaško blagajno. Zdaj jo je cesar pomilostil.

Na smrtni postelji je bil poročen in po smrti je avanziral 44letni mestni uradnik Vladimir Kopřiva. 3 ure pred smrtjo se je dal poročiti s svojo dolgoletno kuharico. 2 uri po njegovi smrti, pa se je sklenilo v seji občinskega sveta, da je imenovan v višji plačilni razred. Vdova bo imela 1000 K penzije, če bi bil Kopřiva 2 uri pozneje umrl, bi bila dobila 1200 kron.

Napad na vlak. Dva dobro oborožena moža sta skočila v vlak, ki vozi med Nevjorkom in St. Luisom. Prisilila sta uradnika, ki je denar varoval, da jima je odprl denarnico. Uradnik pa je bil preje zazvonil, da se je vlak vstavil. Po daljšem iskanju je vlakovodja našel zvezanega uradnika v vagonu, zločinca pa sta bila že odšla.

Zvezki s poštnimi znamkami bodo veljali K 1'52 (2 vin. se zaračunata za zvezek). V njem bodo znamke po 10 in po 5 vin.

Denar po 50 vin. namerava izdati finančno ministrstvo. Ta denar so hoteli izdati že l. 1892, pa je bila Ogrska proti izdajanju. L. 1910 misli vlada izvršiti svoj načrt, ker se takrat obnovi novčena in vrednostna pogodba z Ogrsko.

Zagovorniki Sičinskega so prosili, naj se za razpravo izvoli sodišče izven Galicije. — Sičinski se je pritožil, da ne dobiva v ječi dovolj hrane.

Na smrt obsojena. Dekla Liza Šunka, ki je svojega bolnega otroka v Muri vtopila, je obsojena na smrt. Svoj zločin je priznala ter dejala, da si ni upala otroka vzrediti.

Poslanec Zoltan Legyel je izvedel od državnega uslužbenca Hajduta tajnost, katero je razglasil po časopisih. Hajdu je bil obsojen na dva tedna, Lengyel na 2 dni ječe. Vsklicno sodišče je potrdilo Hajdutovo kazen, Lengyela pa je oprostilo, ker se ni moglo dokazati, da bi bil Lengyel Hajduta prosil ali podkupil, da mu je izdal dotično uradno tajnost.

Visoka starost. Posestnik Borko iz Ormoža na Štajerskem je umrl star 98 let. Bil je tri dni bolan.

Nova črnogorska prestolnica bo Bar. Knez Nikola je 10. maja v navzočnosti dostojanstvenikov položil temeljni kamen.

Živa dojenčka pokopala. 30 letna gostilničarka v Belgiji je svoja novorojenca-dvojčka živa pokopala. Ko se je o tem zločinu izvedelo, je hotelo občinstvo nečloveško mater ubiti.

Nemška nesramnost. Nemci nam niti na Kranjskem ne privoščijo kakega zaslužka, vsako najmanjšo drobtinico hoče ta lačna nemška druhal sama požreti in zato ji je vsako sredstvo dobro, samo da more naša podjetja in naš narod sramotiti in blatiti pred svetom. Tako so zopet nemški listi, na čelu jim denuncijanska graška „Tagespost“, porabili obisk Angležev v Postojni v svoje nesramne svrhe. Angleži so se pripeljali s posebnim vlakom, obstoječim iz 6 voz prvega razreda. Neki dopisnik se v graški „Tagespost“ pritožuje, da so obedovali v slovenskem „Narodnem hotelu“ in dolži angleško svetovnoznano tvrdko za prirejanje potovanj Th. Cook, da ni dovolj — nemška. Edini odgovor na tako predrzno provokacijo bi bil bojkot nemških tvrdk, potem bi pač hitro nehali s takim hujskanjem.

Izseljenci v Ameriko se vedno zmanjšujejo, kar nam najbolje kaže statistika. Čez Hamburg se je meseca aprila t. l. izselilo 5414 oseb proti 20.863 osebam v prejšnjem letu. Letos se je izselilo čez Hamburg v celem 17.948 ljudi, lansko leto pa v istem času 66.331 oseb; sploh se je letos čez Bremen in Hamburg izselilo 120.572 ljudi manj od prejšnjega leta. S tem so najbolj občutno prizadete parobrodne družbe, ki so s tem izgubile čez 14 milijonov kron. Zmanjšanju izseljencev so vzrok žalostne gospodarske razmere v Ameriki.

Poštni urad v Bistrici na Vehslu oropan. Vlomilci so s krampom odprli vrata in vzeli kakih 1000 K denarja. Poštarica jih je začutila, skočila skozi okno svoje sobe in vzbudila slugo. Ta je šel s puško v poštni lokal. Vlomilci so zbežali. Pošta je sredi kraja. Žendarmerija išče vlomilce, ki so bežali proti Severniku.

Pravo v Ameriki. Čeha Franca Zastera so dolžili, da je umoril tri osebe. Mož je zatrjeval svojo nedolžnost, če so ga tudi 3 dni in 3 noči neprenehoma izpraševali in mučili, naj prizna. Ko bi bil moral obleči še krvavo srajco umorjenega in priseči z roko nad srcem, da ni morilec, se je zgrudil in „priznal“. Sedaj se je izkazalo, da je nedolžen.

Za kratek čas.

Dobro mleko. Mlekarica: (vzame posodo z vozička in vlije odjemalki mleko v liter. Namesto mleka priteče le voda) „Moj Bog, mati so pozabili priliti mleka!“

Ugovor. Žena: „Ali te ni sram? Ena ura je že!“
Mož: „Manj vendar ne more biti kot ena!“

Vprašanje in odgovor. „Gospod doktor, kaj je treba storiti, da postanemo stari?“ „To je lahko. Prav dolgo je treba živeti!“

Blaga duša. „Kar gospod baron vstreli, pošlje v bolnišnico.“ „To je res lepo. Kaj pa strelja, ali zajce?“ — „Ne, le gonjače.“

Loterijske številke.

Dunaj, 16. maja	49	54	67	8	21
Brno, 20. maja	32	89	58	37	52

2 leti in 4 mesece star

polnokrven pincgavski bik

je naprodaj

v c. kr. kobilarni na Prestranku.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v.
priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
===== dopoludne. =====

☐ ☐ ☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☐ ☐ ☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.